

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับประถมศึกษา

หทัย แซ่เจี๋ย¹

ปัจจุบันบทบาทของจีนในสังคมโลกมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสังคมไทยได้เกิดกระแสนิยมเรียนภาษาจีนมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย และได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2557 เพื่อมุ่งเน้น ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถใช้ทักษะภาษาจีนด้านการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ได้ระบุให้โรงเรียนจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป ซึ่งหากโรงเรียนใดมีความพร้อมด้านภาษาจีนจึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ จากนโยบายฯ ดังกล่าว พบว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษานั้นประสบกับปัญหาและอุปสรรคนานัปการที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ในการนี้ ศูนย์จีนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยระดับประถมศึกษา ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย โดยทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยการบริหารจัดการ หลักสูตร สื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียน และความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้คือสถานศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในระดับประถมศึกษา ทั้งสิ้น 141 แห่งทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนรัฐ 17 แห่ง โรงเรียนสอนภาษาจีน 50 แห่ง โรงเรียนเอกชน 49 แห่ง และโรงเรียนในสังกัด กทม. 25 แห่ง นอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอีกจำนวน 18 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษา

ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข²

งานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และมีศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้บริหารการเงินและโครงการวิจัย งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วยการบริหารจัดการ หลักสูตร สื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียน และความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น รวมถึงปัญหาในด้านต่างๆ และความเชื่อมโยงระหว่างช่วงชั้นการศึกษา เพื่อเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือสถานศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษา ทั้งสิ้น 333 แห่งทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนจีน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนระดับมัธยมศึกษามีการเปิดสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลายและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว แม้สถานศึกษาจะมีระบบการดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง โดยในแต่ละด้านอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปตามประเภทของสถานศึกษา แต่จากปัญหาที่สถานศึกษาต่างๆ สะท้อนมานั้นพบว่าการทำงานในแต่ละด้านยังคงมีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เช่น ปัญหาผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีน ปัญหาในการใช้หลักสูตรแกนกลางฯ ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของการเปิดสอนภาษาจีนในแต่ละช่วงชั้นการศึกษา ปัญหาเรื่องสื่อการสอนที่ขาดแคลนและไม่ทันสมัย ปัญหาเรื่องจำนวนและคุณภาพของครูอาสาสมัครชาวจีน ปัญหาเรื่องทัศนคติต่อการเรียนภาษาจีนและพฤติกรรมการเรียนภาษาจีนของนักเรียน และปัญหาการขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัศึกษานั้นยังขาดประสิทธิภาพ แต่โดยภาพรวมแล้วสามารถสรุปได้ว่าระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัศึกษามีปัญหาในเชิงคุณภาพมากกว่าในเชิงปริมาณ ส่วนด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งทั้งสองส่วนนี้ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีน ดังนั้นสำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนั้น จึงควรมุ่งเน้นที่การแก้ไข ปัญหาในเชิงคุณภาพ และให้ความสำคัญกับผู้สอนและผู้เรียนมากขึ้น นอกจากนี้ ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไข ปัญหา โดยบูรณาการแนวทางการแก้ไขปัญหาเข้าด้วยกันทุกด้าน และจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาทั้งระบบให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอาชีวศึกษา

ก่าพล ปิยะศิริกุล³

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอาชีวศึกษาในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยการบริหารจัดการ หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน ผู้สอน ผู้เรียน และความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น รวมถึงปัญหาความเชื่อมโยงกับการศึกษาระดับอื่น เพื่อเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอาชีวศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ละเอียดยิ่ง และใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด (ใช้ข้อมูลปีการศึกษา 2557 เป็นหลัก) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนที่สอนภาษาจีนในประเทศไทย มีสถานศึกษาตอบแบบสอบถามกลับมา 85 แห่ง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล สุดท้ายเรียบเรียงออกมาเป็นผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวางแผนมากที่สุดแต่กลับนำผลประเมินมาปรับปรุงในปีต่อไปน้อยลง แต่จากข้อมูลเรื่องปัญหาด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาจีนจะเห็นว่า ในความเป็นจริงแล้วสถานศึกษายังขาดระบบในการบริหารจัดการที่ดีอยู่ ในด้านหลักสูตร สถานศึกษาเปิดรายวิชาภาษาจีนตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กำหนดทั้งในระดับปวช.และปวส. แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีสถานศึกษาหลายแห่งเปิดรายวิชาภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้นด้วย ปัญหาหลักที่พบคือความต่อเนื่องเชื่อมโยงกับการศึกษาระดับอื่น ในด้านสื่อการเรียนการสอน ปัจจุบันนี้สถานศึกษาเลือกใช้หนังสือเรียนภาษาจีนอย่างหลากหลาย มีทั้งหนังสือของประเทศจีนและหนังสือที่เรียบเรียงโดยอาจารย์ชาวไทยเอง ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ไม่ได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่ากำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้หนังสือเรียนภาษาจีนเล่มใดโดยเฉพาะ สถานศึกษายังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ในด้านผู้สอน สถาบันอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ยังพึ่งพาครูอาสาสมัครจีน ส่วนครูสัญชาติไทยอยู่ในลำดับที่สอง ที่เหลือคือครูสัญชาติจีนที่สถานศึกษาจัดหาเอง ครู/อาจารย์พิเศษ และครูสัญชาติอื่น ในบรรดาครูสอนภาษาจีนทั้งหมดนี้ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้านภาษาจีน มีครูสอนภาษาจีนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านภาษาจีน ในด้านผู้เรียน ปัญหาด้านผู้เรียนที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียนขาดสภาพแวดล้อมทางภาษาจีน ดังนั้นการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาให้มากขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการฝึกทักษะและปฏิบัติจริงสามารถช่วยสร้างสภาพแวดล้อมนี้ได้ ในด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น สถานศึกษายังขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น และกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยยังขาดความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการของประเทศจีนในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนที่เป็นรูปธรรม

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรจีนศึกษา วิทยาลัยนานาชาติปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา

นริศ วศินานนท์⁴

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยและความเชื่อมโยงของระดับมัธยมศึกษากับระดับอุดมศึกษาและเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามจากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนภาษาจีนทั่วประเทศจำนวน 80 แห่งและการสัมภาษณ์อาจารย์หรือผู้เกี่ยวข้องอีกจำนวน 10 คน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหลายด้านได้แก่ นโยบายและการส่งเสริมการเรียนการสอน หลักสูตร ตำราหนังสือแบบเรียนและสื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียน และความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับสถาบันและระดับหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมถึงความเชื่อมโยงของการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาของไทยแม้ว่าจะมีสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการคอยกำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมก็ตาม จากการศึกษาทำให้เห็นถึงสภาพและปัญหาในหลายด้าน คือ นโยบายส่งเสริมในภาครัฐนั้นแม้ว่าจะมีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัตินั้นยังไม่เห็นเป็นที่ประจักษ์และไม่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทิศทางของการเรียนการสอนภาษาจีนในอนาคตระดับกระทรวงยังขาดหน่วยงานเฉพาะที่กำกับดูแลรับผิดชอบการเรียนการสอนภาษาจีน หลักสูตรภาษาจีนของสถาบันอุดมศึกษายังเป็นหลักสูตรภาษาจีนส่วนใหญ่ แต่มีแนวโน้มเป็นหลักสูตรด้านวิชาชีพมากขึ้นรวมถึงเปิดสอนเป็นวิชาเลือกให้แก่ผู้สนใจต่างคณะวิชาและหลักสูตรภาษาจีนจะเข้าสู่ระบบสหกิจศึกษามากขึ้น จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดหลักสูตรภาษาจีนขยายตัวไม่มาก แสดงถึงการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาใกล้ถึงจุดอิ่มตัว สถาบันอุดมศึกษา มีการพัฒนาตำราหนังสือและสื่อการสอนมากขึ้น ผู้สอนแม้ว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นแต่ส่วนใหญ่ประสบการณ์การสอนยังไม่มาก จำนวนอาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งวิชาการของผู้สอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาน้อย ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีนมาก่อนและส่วนใหญ่เคยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี แต่การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ได้เชื่อมโยงความรู้หรือจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องเริ่มเรียนรู้ใหม่ทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา ความร่วมมือในระดับสถาบันอุดมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศมีการขยายตัว รวมถึงหน่วยงานที่จัดตั้งภายใต้ความร่วมมือของรัฐบาลจีนและไทย ความร่วมมือระดับรัฐบาลของไทยกับประเทศจีนยังไม่ได้แสดงศักยภาพในการส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกต่อสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ปัญหาอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนให้ดีขึ้น ได้แก่ รัฐบาลควรมีหน่วยงานที่กำกับดูแลการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาโดยตรง ซึ่งกำหนดนโยบายและติดตามประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละปี

⁴ อาจารย์ประจำคณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เพื่อทราบปัญหาและสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างจริงจัง สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการจัดการเรียนการสอนที่ต่อเนื่องรองรับและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจากมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการควรมีหนังสือแบบเรียนหรือตำราพื้นฐานที่สามารถใช้สอนในสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมผู้สอนสร้างผลงานวิชาการและตำแหน่งวิชาการมากขึ้น สร้างลักษณะนิสัยของผู้เรียนให้ใฝ่รู้หมั่นศึกษาอย่างมีเป้าหมายในอนาคต สภาพการจัดการเรียนการสอนและปัญหา รวมถึงข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ทั้งในจุลภาคและมหภาคเหล่านี้จะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงาน ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องสามารถมองปัญหาการพัฒนากระบวนการศึกษาการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย การศึกษานอกระบบ

กนกพร ศรีญาณลักษณ์⁵

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทย โดยศึกษากับโรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบในกรุงเทพมหานครและจังหวัดตัวแทนแต่ละภูมิภาค ครอบคลุมเขตภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ด้วยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 31 แห่ง และสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ จำนวน 3 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ ด้านหลักสูตรเน้นการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาจีนทั่วไประดับต้น ด้านสื่อการสอนใช้ตำราเรียนที่จัดทำโดยคนจีนเป็นหลัก ด้านผู้สอนเป็นผู้สอนสัญชาติไทยและสัญชาติจีนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านภาษาจีน หากเป็นผู้สอนสัญชาติอื่น อาทิ ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย มีเพียงประกาศนียบัตรทางด้านภาษาจีน ด้านผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นบุคคลทั่วไปที่สนใจเรียนเพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางด้านภาษาจีน และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบส่วนมากยังไม่มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

2. ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนนอกระบบ ด้านหลักสูตรยังขาดความทันสมัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านสื่อการสอนขาดสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนที่ทันสมัย ด้านผู้สอนเน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ด้านผู้เรียนมีปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่เรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนหรือสถาบันสอนภาษาจีนนอกระบบไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

3. จากสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบ เสนอแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาได้ดังนี้ ด้านหลักสูตรควรพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและมีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ รวมถึงควรกำหนดมาตรฐานด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระบบ ด้านสื่อการสอนควรผลิตสื่อการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน และสนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้สอนควรพัฒนาบุคลากรของไทยให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน มีเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจ และส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน ด้านผู้เรียนควรแนะนำแหล่งเรียนรู้ภาษาจีนที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาจีน และควรมีการติดตามผลในการนำภาษาจีนไปใช้ในการประกอบอาชีพของผู้เรียน และด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นควรทำการ

⁵ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สำรวจความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนอกระบบในประเทศไทยมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

บทคัดย่อ

กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาให้แก่
ชาวต่างชาติของมหาวิทยาลัยในปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิภาวรรณ สุนทรจามร⁶

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน
ภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศให้กับชาวต่างชาติในระดับอุดมศึกษาของจีน

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยโดยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในส่วนของกรณีศึกษาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการ
จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (Best Practice) ที่คณะวิชาการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษา ต่าง
ประเทศ (School of Chinese as a Second Language) มหาวิทยาลัยปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดย
การเข้าสังเกตการณ์สอนในห้องเรียน รวมทั้งการใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังใช้การ
ศึกษาข้อมูลจากเอกสารในส่วนของการศึกษาประวัติความเป็นมา นโยบายและยุทธศาสตร์ของการเรียนการ
สอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศของจีน

กรณีศึกษาของแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้กับชาวต่างชาติในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ ที่มหาวิทยาลัยปักกิ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการเน้นศึกษากระบวนการจัดระบบการสอนใน
ห้องเรียน สำหรับรายวิชาที่เป็นข้อมูลและกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ จะเป็นรายวิชาในกลุ่มวิชาภาษาจีน
ทักษะรวม วิชาเกี่ยวกับความรู้ภาษาจีนในด้านไวยากรณ์ และวิชาจีนปริทัศน์ ซึ่งเป็นรายวิชาที่เน้นความรู้
ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจีน

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มรายวิชาบังคับทักษะรวมนี้ พบว่าผู้สอนใช้
แนวคิดในการจัดรูปแบบการสอนในเชิงปฏิสัมพันธ์เป็นหลัก สำหรับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา
เกี่ยวกับความรู้เฉพาะด้าน เช่น วิชาไวยากรณ์จีน และวิชาที่เกี่ยวกับความรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมจีน เช่น
วิชาจีนปริทัศน์ แนวทางการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่โดดเด่นที่สุด ก็คือ การนำรูปแบบการจัดการ
เรียนการสอนในรูปแบบเชิงประสบการณ์มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน

งานวิจัยชิ้นนี้พบว่า การที่หลักสูตรการเรียนการสอนของคณะวิชาการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ (School of Chinese as a Second Language) ของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง มีผลสัมฤทธิ์ใน
การเรียนการสอนจนเป็นที่ประจักษ์ ไม่ได้เกิดจากเฉพาะกระบวนการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพเพียงอย่างเดียว
หากแต่ยังขึ้นอยู่กับโครงสร้างของระบบการบริหารจัดการทั้งกระบวนการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอเชิงนโยบาย
เกี่ยวกับการบริหารจัดการ โดยเริ่มตั้งแต่สถาบันการศึกษานั้นๆ จะต้องมีการกำหนดแผนแม่แบบของการ
จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ นอกจากจะมีแผนแม่บทแล้ว ยังต้องกำหนดและ

⁶ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ออกแบบกระบวนการของการเรียนการสอนให้มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการอื่นๆของระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติอีกด้วย

ข้อมูลและแนวคิดจากกรณีศึกษาของงานวิจัยนี้ จัดทำขึ้นเพื่อหวังว่าจะเป็นประโยชน์ และเพื่อเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยให้มีคุณภาพ สามารถผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านภาษาจีน เพื่อรองรับภารกิจในตลาดแรงงาน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอนาคต

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์ภาพรวมการวิจัย

วิภาวรรณ สุนทรจามร⁷

สังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง ภาพรวมของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น ที่มีความเหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย

ปัจจุบันจำนวนสถานศึกษาของประเทศไทยในระดับต่างๆ ที่ดำเนินหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนมีดังนี้ คือระดับประถมศึกษาจำนวน 769 แห่ง มัธยมศึกษาจำนวน 707 แห่ง อาชีวศึกษาจำนวน 173 แห่ง อุดมศึกษาจำนวน 82 แห่ง และการศึกษานอกระบบจำนวน 152 แห่ง โดยสรุปและสังเคราะห์

ภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษาจากงานวิจัยจำนวน 5 เล่ม โดยเน้นการศึกษาจากปัจจัยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ หลักสูตร สื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียนและความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

จากการสังเคราะห์งานวิจัยการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษา ผู้วิจัยในแต่ละระดับการศึกษาได้นำเสนอภาพรวมของปัญหาและข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้านไว้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการของไทย จัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น จัดทำแผนและยุทธศาสตร์แผนแม่แบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทย

เสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนแกนกลาง ที่จะสามารถนำไปใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้ เพื่อแก้ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมโยงของแต่ละระดับ เสนอให้ภาครัฐจัดหางบประมาณสนับสนุนการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาษาจีนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะทั้งการฟังและการพูดได้อย่างเต็มที่ เห็นควรให้มีการเร่งรัดผลิตบุคลากรสอนภาษาจีนชาวไทยที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ควรเน้นให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้ยังเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งหน่วยงานที่จะเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แหล่งทุนการศึกษาทางด้านภาษาจีน และโครงการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการในแวดวงการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

⁷ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย